

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

08.06.2022

м. Київ

№ 167

Про підготовку видання багатотомної
«Великої української енциклопедії»

Заслухавши та обговоривши співдоповіді голови Головної редакційної колегії «Великої української енциклопедії» академіка-секретаря Відділення фізики і астрономії НАН України академіка НАН України В.М.Локтева та директора Державної наукової установи «Енциклопедичне видавництво» доктора історичних наук, професора А.М.Киридон, Президія Національної академії наук України відзначає, що на виконання указів Президента України від 02.01.2013 № 1/2013 «Про Велику українську енциклопедію» та від 12.01.2015 № 7/2015 «Питання підготовки та видання Великої української енциклопедії», розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 172-р «Про заходи щодо виконання Указу Президента України від 02.01.2013 № 1/2013 «Про Велику українську енциклопедію», постанови Президії НАН України від 29.11.2012 № 241 «Про підготовку та видання «Великої української енциклопедії», розпоряджень Президії НАН України від 11.02.2013 № 86 «Про створення робочої групи з підготовки Словника Великої української енциклопедії», від 07.05.2013 № 315 «Про участь НАН України у виконанні плану заходів щодо підготовки та видання протягом 2013–2020 років «Великої української енциклопедії», постанов Президії НАН України від 11.07.2014 № 167 «Про стан підготовки «Великої української енциклопедії», від 21.10.2015 № 248 «Про внесення змін до складу Науково-редакційної ради та Головної редакційної колегії «Великої української енциклопедії», від 18.11.2015 № 268 «Про хід підготовки «Великої української енциклопедії», від 27.12.2017 № 357 «Про стан підготовки «Великої української енциклопедії», від 15.05.2019 № 134 «Про підготовку «Великої української енциклопедії» та від 06.11.2019 № 281 «Про внесення змін до складу Науково-редакційної ради та Головної редакційної колегії «Великої української енциклопедії» здійснюється підготовка фундаментального академічного видання – багатотомної «Великої української енциклопедії» (далі – Енциклопедія, ВУЕ).

За час роботи над створенням Енциклопедії Державною науковою установою «Енциклопедичне видавництво» спільно з фахівцями НАН України вдалося досягти вагомих результатів.

Зокрема, видано друком том 1 «Великої української енциклопедії». Завершено роботу над формуванням другого й третього томів Енциклопедії та видано їх презентаційні примірники.

До 30-річчя Незалежності України підготовлено ґрунтовне довідкове видання: «Україна: 30 років незалежності. Стислий довідник».

Створюється дослідницький інструментарій в галузі енциклопедистики, зокрема підготовлено та видано друком тематичні реєстри гасел до ВУЕ із 15 наукових напрямів.

Розроблено та видано методичні рекомендації щодо підготовки статей для електронної версії Енциклопедії – е-ВУЕ. В процесі роботи над е-ВУЕ сформовано алгоритм наповнення портальної версії Енциклопедії в контексті світових енциклопедичних практик ХХІ ст.:

- випрацювано теоретико-методологічні принципи функціонування навігаційної системи та пошукового сервісу е-ВУЕ;
- підготовлено контент сучасного мультимедійного енциклопедичного видання;
- на постійній основі здійснюється науково-редакційна підготовка та розміщення енциклопедичних статей в онлайн версії Енциклопедії, постійно оновлюється базова версія реєстру гасел Словника ВУЕ.

Портал е-ВУЕ безперервно наповнюється статтями на літери всієї абетки. Концептуальною відмінністю електронного видання від друкованого аналогу є широке функціональне застосування інтерактивних та мультимедійних засобів, елементів навігації, гіпертексту й пошуку. Так, контент електронної версії Енциклопедії має насичений ілюстративний матеріал (світлини, карти, схеми, графіки, діаграми, креслення, малюнки, рисунки тощо), а також аудіо- та відеоматеріали. Усі ці елементи взаємопов'язані, що дає змогу всебічно розкрити суть явищ. Триває процес озвучення контенту е-ВУЕ.

У співпраці з Інститутом програмних систем НАН України розроблено і втілюється на порталі е-ВУЕ унікальний семантичний пошук. Завдяки залученню новітнього технологічного інструментарію формування змістового складника електронної версії Енциклопедії з пошуковими інструментами, контентом тощо максимально використано можливості передових інформаційних технологій.

Водночас залишаються нерозв'язаними проблеми матеріального та науково-організаційного характеру. Передусім це фінансові труднощі – недостатні обсяги фінансування та низький рівень посадових окладів працівників ДНУ «Енциклопедичне видавництво», а також неможливість виплачувати гонорари стають на заваді залученню професіоналів до підготовки проєкту, а відсутність належного сучасного серверного обладнання унеможливорює підтримку безперебійного функціонування порталу е-ВУЕ.

Недостатньою є координація взаємодії між Держкомтелерадіо України, ДНУ «Енциклопедичне видавництво» та НАН України. Досить слабкою є мотивація співробітників установ НАН України до участі у розвитку енциклопедичного проєкту. Непоодинокими є випадки, коли експертна оцінка статей до ВУЕ здійснюється несвоєчасно.

Крім того, задля оптимізації організаційних засад процесу підготовки Енциклопедії доцільно ліквідувати Науково-редакційну раду ВУЕ, натомість розширити функції та оптимізувати склад Головної редакційної колегії ВУЕ.

Зважаючи на виняткову важливість підготовки друкованої та електронної версій ВУЕ й з метою подальшої оптимізації роботи з їх створення, Президія НАН України постановляє:

1. Співдоповіди «Про підготовку видання багатотомної «Великої української енциклопедії» взяти до відома.

2. Головній редакційній колегії ВУЕ спільно з ДНУ «Енциклопедичне видавництво»:

2.1. Продовжити роботу над створенням портальної та друкованої версій Енциклопедії.

2.2. У двотижневий термін підготувати пропозиції щодо оновлення «Календарного плану підготовки і видання ВУЕ на 2016–2026 роки», затвердженого наказом Державного комітету телебачення і радіомовлення України від 25.01.2016 № 36.

3. Ліквідувати Науково-редакційну раду ВУЕ.

Визнати такими, що втратили чинність, п.3 постанови Президії НАН України від 11.12.2013 № 162 «Про хід підготовки «Великої української енциклопедії» й п.1 постанови Президії НАН України від 06.11.2019 № 281 «Про внесення змін до складу Науково-редакційної ради та Головної редакційної колегії «Великої української енциклопедії».

4. Затвердити оновлений склад Головної редакційної колегії ВУЕ, передбачивши в ньому створення для оперативного вирішення нагальних питань Бюро Редколегії (додається).

Дозволити голові Головної редакційної колегії ВУЕ у разі потреби вносити зміни до її складу.

Визнати такими, що втратили чинність, пп.4.2 постанови Президії НАН України від 11.12.2013 № 162 «Про хід підготовки «Великої української енциклопедії» та п.2 постанови Президії НАН України від 06.11.2019 № 281 «Про внесення змін до складу Науково-редакційної ради та Головної редакційної колегії «Великої української енциклопедії».

5. Затвердити нову редакцію «Положення про Головну редакційну колегію ВУЕ» (додається).

Визнати таким, що втратив чинність, п.3 постанови Президії НАН України від 18.11.2015 № 268 «Про хід підготовки «Великої української енциклопедії».

6. Вважати участь у підготовці ВУЕ одним із пріоритетних напрямів наукової діяльності установ НАН України. А написання статей до цієї енциклопедії зараховувати, як матеріали індивідуальних річних звітів працівників.

7. Інституту програмних систем НАН України (доктор технічних наук І.П.Сініцин):

7.1. Активізувати роботу щодо впровадження семантичного пошуку на порталі е-ВУЕ.

7.2. Спільно з ДНУ «Енциклопедичне видавництво» створити комплексну систему інформаційної безпеки порталу е-ВУЕ, яка ґрунтується на впровадженні програмних і апаратних рішень, резервного копіювання та організаційних заходів, спрямованих на протидію кіберзагрозам.

8. Академікам-секретарям відділень НАН України у місячний термін за потреби оновити склад робочих груп з опрацювання матеріалів Енциклопедії й звернути увагу на необхідність суттєвої активізації їхньої співпраці з ДНУ «Енциклопедичне видавництво».

9. Підтримати ініціативу ДНУ «Енциклопедичне видавництво» щодо видання англійською мовою довідника «Україна: 30 років Незалежності» та взяти участь спільно з цією установою у його підготовці.

10. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Секцію суспільних і гуманітарних наук НАН України.

Президент
Національної академії наук України
академік НАН України

Анатолій ЗАГОРОДНІЙ

В.о.головного вченого секретаря
Національної академії наук України
академік НАН України

Вячеслав БОГДАНОВ